

HÂFİZ DİVÂNİ

HÂFİZ-I ŞİRÂZÎ

HECE

HÂFİZ DİVÂNİ

HÂFİZ-I ŞİRÂZÎ

Türkçesi:
HİCABİ KIRLANGIÇ

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 314

Şiir

Birinci Basım: Ağustos 2014

© Hece Yayınları

Yayına Hazırlayanlar:

Hüseyin SU

Abdurrahim KARADENİZ

Son okuma:

İshak YETİŞ

Kapak ve Teknik Hazırlık:

Bülent GÜLER

Baskı:

Gıpta A.Ş.

Tel: (0312) 645 19 00

ISBN: 978-605-9954-06-8

HECE YAYINLARI

Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara

Telefon: (0 312) 419 69 13

Fax: (0 312) 419 69 14

e-posta: hece@hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

Sunuş /	9
Gazeller /	13
Kasideler /	627
Mesneviler /	647
Kıtalar /	659
Rubailer /	683

HÂFIZ-I ŞİRÂZÎ
(d. ?- ö. 1389-1390)

SUNUŞ

Farsçanın gizemli şairlerinden olan ve şiirinin gücü nedeniyle “Lisânü'l-Gayb” (gaybın dili) diye anılan Şemsuddin Muhammed Hâfız-ı Şîrâzî'nin hayatı konusunda çok az bilgiye sahibiz. Mevcut bilgiler de tıpkı şiiri gibi müphemdir. Şiirindeki çok yönlülük ile anlam ve imge zenginliği onu en çok tartışılan şairlerden biri hâline getirmiştir. Hâfız hakkında ortaya konulabilecek en kesin yargı, onun klasik Farsça gazelin zirvesini temsil ettiğiidir. Hatta daha da ileri gidilerek denilebilir ki o, klasik şiirde kaside ve gazeli birleştiren, daha doğru ifadeyle kasideyi gazele ilhak eden bir şairdir. O, çoğu zaman gazele kasidenin görevini de yüklemiş, bunu yaparken şiirden taviz vermemiştir. Hâfız'dan sonraki bütün gazel şairleri bir şekilde onu göz önünde bulundurmuşlardır. Hâfız, öyle bir şiirin şairidir ki her okuyucu onda kendine dair bir anlam bulur. Bu nedenle onun şiiri hakkında birbiriyle çelişen yargılara rastlamak mümkündür.

Osmanlı döneminde okumuş kesimin en çok okuduğu İran şairi olan Hâfız'ın divanı, medreselerde ve mahfillerde okunup tartışılan ve en küçük kütüphanelerde nüshaları bulunan eserlerdendir. Hakkında dünyaca da muteber olan Türkçe şerhler yazılmıştır. Öyle ki bugün bu şerhler, İran'da bile Hâfız'ın anlaşılmasında başvurulan ciddi eserler arasında ön sıralarda yer almaktadır.

Cumhuriyet döneminde de Hâfız'a gösterilen ilgi eksilmemiştir. Bunun bir neticesi olarak merhum Abdülbaki Gölpınarlı'nın mensur Hâfız Divanı tercümesi doğmuştur. Bu tercüme yıllarca modern zamanların tek tercümesi olarak kütüphaneleri süslemiş, zihnimizi ve gönümüzü cilalamıştır. Ne var ki bu tercüme mensur olduğundan ve adeta açıklamalı bir tercüme özelliği taşıdığından, Hâfız şiirinin icazını büyük ölçüde yansıtmadığından şiir okuyucusu için caydırıcılıklar barındırmaktadır. Bu caydırıcılığa Gölpınarlı'nın kendine has dili de katkıda bulunmaktadır.

Sizlere sunduğum bu tercümede şiiriyet mümkün mertebe yansıtılmaya çalışıldı. Aruz vezniyle söylenmiş olan Hâfız şiirleri belki yine aruz vezniyle veya hece ölçüsüyle Türkçeleştirilebilirdi, ama bu durumda şiirler aslından çok fazla uzaklaşmış olurdu. Bunun yerine mümkün mertebe metne bağlı ama şiiriyeti de göz ardı etmeyen bir tercüme gerçekleştirmeyi öncelendim. Öyle ki Türkçe çeviri ile Farsça metin arasında iki dili bilen okuyucu rahatlıkla bir takibe girişebilir. Ayrıca, tercümede kafiye peşinde koşmamakla birlikte tevafuk eden kafiyeleri geri çevirmedim.

Tercümede zannımca bazı okuyucuların, özellikle gençlerin aşına olmadıkları özel adlar için kısa dipnotlar yazmayı, bir şiir kitabında itici de olsa, gerekli gördüm. Notları çok kısa tutmaya ve ayrıntı vermemeye dikkat ettim. Sonuçta okuyucu bazı durumlarda kaynaklara ve sözlüğe başvurmak durumunda olduğundan, gereksiz açıklamalarla şiir zevkine halel getirmek istemedim.

Tercümede Muhammed Kazvînî ve Kasım Ganî'nin ortaklaşa hazırladıkları ve defalarca İran'da basımı yapılan metin esas alınmıştır. Bununla birlikte tercümede gazeller başa, kaside ve mesneviler sona alınmıştır. Bir de şu hususu belirtmekte yarar var: Sunduğumuz tercümenin 235. gazeli zikrettiğim esas metinde yer almamaktadır. Pek çok muteber yazma nüshada ve basımda yer alan meşhur bir gazel olduğundan bu gazeli, Hânlerî'nin hazırladığı ve İran'da çeşitli basımları yapılan metinden yararlanarak metne eklemeyi uygun gördüm.

Klasik dönem gazelinde ve bu cümleden olarak Hâfız gazellerinde başlık olmasa da tercümede, belki günümüz okuyucusu için iyi bir şey yapmış olurum diye düşünerek, ilk mısraların bir bölümünü ve bir iki gazelde tamamını başlık gibi başa aldım. Hâfız divanının İran'daki bazı basımlarında da bu tür başlıkların kullanıldığı görülmektedir nitekim. Yine de iyi bir şey yapmadığım düşünülürse mazur görülmeyi dilerim.

Vesselam.
Hicabi Kırlangıç

HÂFIZ-I ŐIRÂZÎ
HÂFIZ DİVÂNI

GAZELLER

1¹

الا يا أَيُّهَا السَّاقِي أَدِرْ كَأْساً وَنَاوِلْهَا
كه عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها

Sâki Kadehi Gezdir

Sâki kadehi gezdir bana da ver

Aşk önce kolay göründü fakat sonra sükün etti güçlükler

Sabâ rüzgârı sevgilinin misk kokulu saçını

Çözer de misk kokusu gelir mi diye nasıl da kan ağladı yürekler

Sevgilinin menzilinde bana nasıl huzur ve rahat olabilir

Her an feryat edip yükleri bağlayın derken ziller

Muğlar² pîri sana derse tut sözünü şarapla boya seccadeyi

Sâlik menzillerin yolundan yordamından olmaz bîhaber

Karanlık gece, dalga korkusu ve böyle korkunç bir girdap

Nerden bilecek halimizi sahildeki yeğniler

Kendi başıma yaptığım bütün işler adımı kötüye çıkardı sonunda

Bir sır nasıl gizli kalır ki onunla kurulurken mahfiller

Huzur istiyorsan ondan gafil olma Hâfız

Sevdiğine kavuşunca dünyayı koyuver

¹ Bütün kitapta italik kısımlar asıl metinde Arapçadır.

² Muğ: Zerdüşî rahibi, Zerdüşî dini mensubu, mecazi olarak meyhaneci. Muğlar tapınağı: Ateğkede, meyhane, tekke.